

PRZEDMIOT: ETYKA ZAWODU PIELĘGNIARKI

I. Informacje ogólne

Jednostka organizacyjna	Wydział Rehabilitacji Katedra Pielęgniarstwa
Nazwa przedmiotu	Etyka zawodu pielęgniarstwa
Kod przedmiotu	1EZP
Język wykładowy	polski
Rodzaj modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny)	obowiązkowy
Poziom modułu kształcenia	I stopnia
Rok studiów	I
Semestr	II
Forma kształcenia/liczba godzin	Wykład – 15 godzin; Seminarium – 5 godzin; Samokształcenie – 15 godzin
Liczba punktów ECTS	1
Imiona i nazwiska wykładowców	Prof. dr hab. Alicja Przyłuska-Fischer Mgr Zofia Komorowska
Program studiów, w którym realizowany jest przedmiot	pielęgniarstwo
Sposób realizacji zajęć (stacjonarny, uczenie się na odległość)	stacjonarny
Wymaganie wstępne i dodatkowe	brak

II. Informacje szczegółowe

Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studentów z przedmiotem i rolą bioetyki (bioetyka a etyka zawodowa).
C2	Zapoznanie studentów z przedmiotem etyki (etyka ogólna, bioetyka a etyka zawodowa).
C3	Zapoznanie studentów z podstawowymi pojęciami etycznymi i aksjologicznymi (norma, wartość, ocena, dobro moralne, słuszność, powinność, cnota).
C4	Zapoznanie studentów z aksjologicznymi podstawami humanistycznymi, aksjologicznymi i zasadami etyki pielęgniarstwa.
C5	Zapoznanie studentów z problemami moralnymi, z którymi boryka się praktyka pielęgniarstwa.
C6	Kształtowanie umiejętności postrzegania własnych działań w sposób etyczny, w tym umiejętności rozpoznawania, interpretowania i analizowania dylematów etycznych, jakie powstają na gruncie praktyki medycznej oraz podejmowanie decyzji etycznych zgodnie z odpowiedzialnością zawodową.
C7	Kształtowanie i doskonalenie postaw etycznych, niezbędnych do świadczenia opieki

	pielęgniarskiej nad pacjentem, zgodnie z zasadami etyki zawodowej i prawami pacjenta.
--	---

Efekty uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu

Efekt kształcenia	Treść efektu kształcenia dla przedmiotu	Odniesienie do celów
W zakresie wiedzy absolwent zna i rozumie		
C.W12	przedmiot etyki ogólnej i zawodowej 1. Posiada wiedzę w zakresie podstawowych pojęć dotyczących etyki i aksjologii. 2. Wyjaśnia różnice pomiędzy etyką ogólną, bioetyką a etyką zawodową. 3. Wyjaśnia genezę bioetyki, jej interdyscyplinarną naturę oraz specyfikę przedmiotową i metodologiczną. 4. Rozróżnia biomedyczny i holistyczny model człowieka etycznego.	C1, C2, C3
C.W13	istotę podejmowania decyzji etycznych i rozwiązywania dylematów moralnych w pracy pielęgniarki 1. Interpretuje pojęcie dobra moralnego i argumentuje słuszność podejmowania określonych działań. 2. Wskazuje na najważniejsze dylematy etyczne występujące we współczesnej medycynie, na możliwe konflikty wartości i potrafi wyjaśnić słuszność podjętych decyzji.	C4, C5, C6, C7
C.W14	problematykę aksjologii wartości, powinności i sprawności moralnych istotnych w pracy pielęgniarki 1. Wyjaśnia wartości, powinności i sprawności moralne istotne w pracy pielęgniarki. 2. Zna założenia najważniejszych teorii etycznych i odnosi je do refleksji bioetycznych. 3. Potrafi wskazać, wyjaśnić różnice oraz odnieść się do idei dobra i zła, słuszności i innych pojęć moralnych, według etyki cnoty, obowiązku moralnego, utilitaryzmu, uprawnień moralnych, personalizmu i etyki troski. 4. Wyjaśnia i potrafi zastosować w praktyce zasady etyczne. 5. Rozumie rolę i znaczenie komisji bioetycznych dla kontrolowania przestrzegania zasad etycznych prowadzenia badań biomedycznych na człowieku, w tym zna zasady wyrażania świadomej zgody pacjenta na przeprowadzenie u niego badań.	C1, C6, C7
C.W15	treść kodeksu etyki zawodowej pielęgniarki 1. Zna i rozumie wagę wartości, zasad i norm zawartych w kodeksie etyki zawodowej oraz ich etyczne uzasadnienie. 2. Potrafi wskazać i analizować problemy moralne oraz dylematy etyczne w pracy zawodowej pielęgniarki zgodnie z postulatami	C6, C7

	etyki troski i kodeksem etyki zawodowej. 3. Rozumie ważność zasad etycznych w pracy z pacjentem, przestrzegania praw pacjenta, w tym poszanowania jego godności osobistej oraz szacunku do autonomii.	
W zakresie umiejętności absolwent potrafi:		
C.U27	Rozwiązywać dylematy etyczne i moralne w praktyce pielęgnarskiej	C1-C7
W zakresie umiejętności społecznych absolwent jest gotów do:		
C.K1	Kierowania się dobrem pacjenta, poszanowania godności i autonomii osób powierzonych opiece, okazywania zrozumienia dla różnic światopoglądowych i kulturowych oraz empatii w relacji z pacjentem i jego rodziną	C1-C7
C.K3	Samodzielnego i rzetelnego wykonywania zawodu zgodnie z zasadami etyki, w tym przestrzegania wartości i powinności moralnych w opiece nad pacjentem	C1-C7
C.K4	Ponoszenia odpowiedzialności za wykonywane czynności zawodowe	C1-C7

Treści programowe

Treści programowe	Tytuł wykładu	Odniesienie do efektów uczenia się
Wykłady		
TP1	Wprowadzenie do bioetyki: a) podstawowe problemy bioetyczne a) dylematy moralne w bioetyce b) bioetyka a etyka zawodowa	C.W12, C.W13, C.W 14, C.U27, CK3
TP2	Podstawy etyki: a) Etyka jako wiedza b) etyka normatywna a opisowa c) religia, moralność, prawo, obyczaj d) relatywizm a uniwersalizm – czy istnieją normy bezwarunkowe e) warunki dobrej teorii etycznej c)	C.W12, C.W13, C.W14, C.U27, CK3
TP3	Etyka cnoty i etyka troski a) Cztery klasyczne cnoty b) Etyka cnót a etyka medyczna c) Etyka troski w etyce medycznej d) Doktryna „złotego środka” e) Utylitaryzm a etyka medyczna a)	C.W12, C.W13, C.W 14, C.U27, CK1, CK3, CK4
TP4	Aksjologiczne podstawy etyki w zawodach medycznych a) Etyka medyczna, bioetyka, deontologia b) Specyfika etyki zawodowej – podstawowe zasady c) Źródła norm w etyce medycznej d) Podstawowe zasady etyki medycznej e) Możliwe interpretacje „dobra pacjenta” f) Konflikt: paternalizm a autonomia	C.W.12, C.W13, C.W 14, C.W15, C.U27, CK1, C.K3, C.K4

TP5	Personalistyczna koncepcja człowieka, etyka troski i teoria uprawnień moralnych: b) Personalizm c) Znaczenie teorii uprawnień moralnych d) Prawa człowieka e) Prawa pacjenta - b)	C.W12, C.W13, C.W14, C.U27, CK1, CK3, CK4
TP6	Etyka badań naukowych: a) Etyczne aspekty badań na człowieku b) Konflikt niewspółmiernych wartości c) Historia regulacji badań na człowieku d) Etyczne zasady prowadzenia badań klinicznych e) Regulacje prawne	C.W12, C.W13, C.W14, C.U27 CK1, CK3
TP7	Etyka w pielęgniarstwie: a) Zasady etycznego postępowania pielęgniarki b) Zasada szacunku dla osoby c) Zasada dobroczynności i niekrzywdzenia d) Zasada sprawiedliwości a) Zasada profesjonalizmu i odpowiedzialności	C.W12, C.W13, C.W 14, C.U27, CK1, CK3, CK4
Seminaria		
TP8	Wprowadzenie do ćwiczeń. Etyczny wymiar zdrowia i choroby: a) pojęcie zdrowia i choroby Życie i śmierć w etyce pielęgniarstwie: a) definicje życia b) sens życia c) pielęgniarstwo jako służba zdrowiu i życiu d) postawy moralne pielęgniarzek zagrażające zdrowiu i życiu Sprawności moralne pielęgniarzek: a) roztropność b) pamięć c) zdolność trafnego ujęcia sytuacji d) zdrowy osąd e) zapobiegliwość f) sprawiedliwość g) męstwo h) zdolność do znoszenia bólu i cierpienia i) zdolność do odczuwania miłości i empatii Sumienie pielęgniarki jako kategoria etyczna: a) Sumienie jako kryterium oceny zachowań b) Sumienie przed-uczynkowe c) Sumienie po-uczynkowe d) „Wyrzuty sumienia” a) Sumienie rozwinięte i nierozwinięte	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
TP9.	Godność człowieka w etyce pielęgniarstwie: a) Godność pacjenta w zdrowiu b) Godność pacjenta w chorobie c) Godność ciała d) Zasady etyczne w relacji z pacjentem e) Prawo do autonomii	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
TP10	Normy postępowania etycznego w pielęgniarstwie i etyczny wymiar praw pacjenta:	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4

	a) Postępowanie zgodnie z aktualną wiedzą medyczną b) Postępowanie zgodnie ze standardami medycznymi c) Postępowanie zgodnie z normami moralnymi d) Prawo do odmowy wykonania zlecenia lekarskiego e) Prawo do odmowy asystowania przy eksperymencie medycznym f) Zasady etyczne w relacji z pacjentem g) Prawo do autonomii h) Prawo do prywatności i poufności i) Prawo do bycia poinformowanym e) Prawo do godnej śmierci	
Samokształcenie: Tematyka prac. Student w porozumieniu z wykładowcą opracuje wskazany przez siebie temat, stanowiący rozwinięcie problematyki omawianej na zajęciach.		
TP11	1. Wolność człowieka i jej przejawy w pracy pielęgniarki	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
	2. Pielęgniarka – zawód zaufania publicznego, co to znaczy?	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
	3. Miłość jako zasada etyczna w pielęgniarstwie	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
	4. Empatyczne zachowanie pielęgniarki, co to znaczy?	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
	5. Godność własna i poczucie wartości pielęgniarki	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
	6. Tajemnica zawodowa – jak ją rozumiem?	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
	7. Uzdrowiająca moc wiary, nadziei i miłości.	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
Planowane formy/działania/metody dydaktyczne		
Treści programowe	Metoda dydaktyczna	Odniesienie do efektów kształcenia
Wykłady	Wykład informacyjny, problemowy, prezentacja multimedialna	C.W.12, C.W13, C.W 14, C.W15, C.U27, CK1, C.K3, C.K4
Seminaria	Seminaria oparte na wykorzystaniu różnych źródeł wiedzy, analiza moralna przypadków, dyskusja.	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
Samokształcenie	Prezentacja multimedialna lub referat na wybrany temat prezentowany w trakcie ćwiczeń.	C.U27, C.K1, C.K3, C.K4
Środki dydaktyczne ✓ Komputer ✓ Rzutnik multimedialny ✓ Prezentacje tematyczne		
Planowane formy/działania/metody dydaktyczne		
Treści programowe	Metody oceniania osiągnięć studenta/metody weryfikacji efektów kształcenia	Odniesienie do efektów ucznia się
TP1 – TP7	Zaliczenie na ocenę; test;	C.W12, C.W13, C.W 14, C.W15

		C.U27, CK1-C.K6
TP8 - TP10	Prezentacja multimedialna lub referat na wybrany temat prezentowany w trakcie ćwiczeń.	C.U27, C.K1-C,K6
TP11	Zaliczenie – przedstawienie przygotowanego referatu na temat wybranego problemu etycznego.	C.U27, C.K1-C,K6
Metody i kryteria oceniania		
TP1 – TP7	Zaliczenie na ocenę; test jednokrotnego wyboru, wielokrotnej odpowiedzi Skala ocen: 100% - ocena bardzo dobra, 80-90% - ocena dobra, 60 -70 % - ocena dostateczna, poniżej 60% - brak zaliczenia	C.W12, C.W13, C.W 14, C.W15 C.U27, CK1-C.K6
TP8 - TP10	praca pisemna poniżej 60% - brak zaliczenia	C.U27, C.K1-C,K6
TP11	praca pisemna poniżej 60% - brak zaliczenia	C.U27, C.K1-C,K6
<u>Zalecana lista lektur:</u> 1. Basińska K, Halasza J. <i>Etyka w medycynie - wczoraj i dziś. wybrane zagadnienia.</i> Wydawnictwo Impuls, Kraków 2014 2. Dobrowolska B., <i>Etyka w pielęgniarstwie</i>, [w:] <i>Bioetyka</i>, J. Różyńska, W. Chańska (red.). Warszawa: Wydawnictwo: Wolters Kluwer 2013. 3. Domaradzki J., <i>O definicjach zdrowia i choroby</i>, Folia Medica Lodziensia, nr 40/1, 2013. 4. Dunn H.P., <i>Etyka dla lekarzy, pielęgniarek i pacjentów.</i> Tarnów: Wydawnictwo Diecezji Tarnowskiej Biblos, 1997. 5. Fry S. T. Johnstone M.J., <i>Etyka w praktyce pielęgniarstwa. Zasady podejmowania decyzji etycznych.</i> Wydawnictwo Makmed, Lublin 2009 6. Krzyżanowska-Łagowska U., <i>Wartości duchowe w etosie pielęgniarstwa. Profesjonalizm, holizm, duchowość.</i> Kraków: Wydawnictwo Ad Vocem, 2004. 7. Przyłuska-Fisz A., <i>Niepełnosprawność jako przedmiot refleksji bioetycznej.</i> Kraków: Wydawnictwo Fall, 2013. 8. Szewczyk K., <i>Bioetyka. Medycyna na granicach życia</i>, t.I. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2009. 9. Szewczyk W., <i>Dobro, zło i medycyna. Filozoficzne podstawy etyki kulturowej.</i> Warszawa-Łódź: Wydawnictwo Naukowe PWN, 2001. 10. Wrońska I., Mariański J. (red.), <i>Etyka w pracy pielęgniarstwa. Podręcznik dla studentów pielęgniarstwa studiów licencjackich.</i> Lublin: Wydawnictwo Czelej sp. z o.o., 2002. 11. Wrońska I., Rogala G., <i>Problemy etyczno-deontologiczne w pielęgniarstwie.</i> Warszawa: Biuletyn Komisji Etyki NRPiP, 1995. <u>Akty prawne:</u> 12. Kodeks etyki zawodowej pielęgniarki i położnej Rzeczypospolitej Polskiej. NRPiP. Warszawa 2003. 13. Kodeks Etyki Międzynarodowej Rady Pielęgniarek (ICN). Wyd. Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Pielęgniarskiego w Warszawie. 14. Konwencja o prawach człowieka i biomedycynie, [w:] <i>Badania naukowe z udziałem ludzi w biomedycynie. Standardy międzynarodowe</i>, J. Różyńska, M. Waligóra (red.).		

Warszawa: Wydawnictwo: Wolters Kluwer, 2012.

15. Ustawa o samorządzie zawodowym pielęgniarek i położnych z dnia 1 lipca 2011 (Dz. U. nr 174 poz. 1038).

16. Ustawa o zawodach pielęgniarke i położnej z dnia 15 lipca 2011 (Dz. U. Nr 174 poz. 1039).

17. Ustawa o prawach pacjenta i rzeczniku praw pacjenta Dz. U. 2009 nr 52 poz417-ISAP

Punkty ECTS (1 pkt-25-30 godz. pracy studenta)	
Godziny kontaktowe	15 godz
Samokształcenie	5 godz.
Razem	20 godz. = 1 ECTS